

Kaarinan kaupunki

**KAARINAN VAMMAISPOLIITTINEN OHJELMA
2008–2011**

SISÄLLYSLUETTELO

1.	JOHDANTO	1
2.	ESTEETTÖMYYS	2
2.1	Kaavoitus ja ympäristörakentaminen.....	2
2.2	Asuntojen ja palveluiden rakentaminen.....	3
2.3	Joukkoliikenne	3
2.4	Viestintä.....	5
3.	ITSENÄISEN ELÄMÄN TUKEMINEN / LAPSET JA NUORET	6
3.1	Päivähoito ja iltapäivähoito.....	6
3.2	Esi- ja perusopetus	6
3.3	Ammatillinen koulutus.....	7
4.	ITSENÄISEN ELÄMÄN TUKEMINEN / AIKUISET	8
4.1	Palveluohjauksellinen työote ja palvelusuunnitelma	8
4.2	Vammaispalvelulain mukaiset palvelut	8
4.3	Kotihoito	9
4.4	Omaishoito.....	9
4.5	Asumispalvelut	10
4.6	Työ- ja päivätoimintapalvelut	11
4.7	Terveys- ja kuntoutuspalvelut.....	12
4.8	Työllisyysasiat	13
4.9	Sosiaalityö.....	13
5.	VAPAA-AIKAPALVELUT.....	14
6.	KELAN PALVELUT	15
7.	VAMMAISJÄRJESTÖT	15
8.	SEURAKUNNAN PALVELUT	16
9.	VAMMAISNEUVOSTO.....	17
10.	YHTEISTYÖ JA KEHITTÄMISOHJELMAT	17
11.	LAATUSUOSITUKSET	18
12.	VAMMAISPOLIITTISEN OHJELMAN SEURANTA	18
Liite 1	Lakeja (www.finlex.fi).....	19
Liite 2	Ohjelman toimenpide-ehdotukset hallintokunnittain.....	20

1. JOHDANTO

Yhteiskunnan ensisijainen velvollisuus on järjestää yleiset palvelunsa niin, että ne ovat kaikkien kansalaisten ulottuvilla. Toissijaisena tulevat täydentävät palvelut. YK:n yleisohjeisiin on kirjattu, että täydentäviä palveluja järjestettäessä ne toteutetaan tavanomaisten palveluorganisaatioiden toimesta ja niiden sisällä. Jos vammaisen henkilö ei pysty toimimaan tässä palvelujärjestelmässä, hänelle tulee taata selviytymisedellytykset muilla palvelu- ja tukitoimilla. Nämä palvelut ja tukitoimet tulee järjestää sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Palveluja järjestettäessä on tärkeää ottaa huomioon myös psyykkisesti vammaiset henkilöt.

Valtakunnallinen vammaisneuvosto (www.vane.to) on laatinut vammaispoliittisen ohjelman "Kohti yhteiskuntaa kaikille". Tämä on pohjana paikallisille ohjelmille. Vammaispoliittinen ohjelma on kokonaisuus, joka koskettaa kaikkia elämän alueita ja joka konkretisoi toimenpide-ehdotusten avulla niitä ongelmakohtia, joita yhteistyöllä voidaan parantaa. Ohjelma perustuu YK:n yleisohjeisiin, perustuslain yhdenvertaisuuspykälään sekä vammaispalvelulakiin ja lakiin sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista. Ohjelmassa on myös huomioitu Kaarina strategia, palvelustrategia ja seudullinen yhteistyö.

Valmistelutyössä, kokouksissa ja keskusteluissa esille tulleet kehittämissuhteet on koottu ohjelman "Tavoite-" ja "Toimenpide-ehdotuksia" -kohtiin. Tavoitteet tähtäävät vammaistyön vision "Täysi osallistuminen ja tasa-arvo todellisuudeksi" toteutumiseen ja toimenpide-ehdotukset antavat siihen keinoja.

Vammaisneuvosto esittää, että tämä vammaispoliittinen ohjelma toimisi vuosittain suunnittelun pohjana. Ohjelma päivitetään kolmen vuoden välein.

Kaarinassa Joulukuun 31. päivänä 2007

Vammaisneuvoston puolesta

Reima Virtanen
Vammaisneuvoston puheenjohtaja

2. ESTEETTÖMYYS

Suomen lainsäädäntö määrittää eri muodoissa perustavaa laatua tehtävät toimenpiteet kaikenlaisen rakentamisen suhteen. Lainsäädäntö määrittää myös esteettömän liikkumisen mahdollistavat ratkaisut.

Yksityiskohtaisempia määräyksiä ja ohjeita annetaan lisäksi Suomen rakentamismääräyskokoelmassa.

Rakennusvalvonnan tulee ohjata ja neuvoa, että lain, asetusten ja rakennusmääräyskokoelman määräyksiä noudatetaan.

2.1 Kaavoitus ja ympäristörakentaminen

Kaavoitus, jolla luodaan pohja rakennettavalle ympäristölle, seuraa lainsäädännön määräyksiä. Kaavoituksen eri vaiheissa voidaan vaikuttaa juuri asutuksen ja palveluiden saavutettavuuteen. Yksityiskohtaisiin rakenneratkaisuihin ei vielä kaavoituksessa juuri puututa.

Esteettömien julkisten alueiden suunnitteluun, rakentamiseen ja kunnossapitoon on laadittu SuRaKu-ohjeistus joka löytyy www.hel.fi sivuilta.

Tavoite

Asuinympäristön tulee soveltua eri elämäntilanteisiin. Uusien asuinalueiden kaavoituksessa tulee aina ottaa huomioon sujuvat liikenneyhteydet ja palveluiden saatavuus.

Toimenpide-ehdotuksia

Ympäristöpalveluille esitetään, että

- katu- ja kevyenliikenteen verkon suunnittelussa tulee noudattaa "Esteetön rakennus ja ympäristö" sekä muiden vastaavien esteetöntä liikkumista edistävien suunnitteluoppaiden ohjeita ja etenkin kevyenliikenteen väylien linjauksissa, tasauksissa ja sivukaltevuuksissa tulee pyrkiä nykyistä käyttäjäystävällisempään tasoon
- vanhoja ns. huonoja toteutuksia tulee korjata vuosittain uusien ohjeiden mukaisiksi
- katu- ja kevyenliikenteen verkon kunnossapitoa tulee parantaa siten, että talvella väylät aurataan ja hiekoitetaan kohtuullisessa ajassa ja voidaan taata liikuntaesteisille turvallinen kulku
- Inva-pysäköintipaikat tulee pitää puhtaina, niin ettei niihin kerätä aurattuja lumia.

2.2 Asuntojen ja palveluiden rakentaminen

Kaarinan Vammaisneuvosto on päivittänyt Esteetön Kaarina -oppaan 2007 alkuvuodesta ja sitä on saatavilla Kaupungin yhteispalvelupisteestä. Esteetön Kaarina -liikkumisesteisten oppaan, päämääränä on vammaisten ihmisten huomioonottaminen ja yhteiskunnan ja sen palveluiden saavutettavuus. Oppaaseen kerätyt tiedot on saatu kartoituslomakkeista, jotka on lähetetty julkisten ja yksityisten palveluiden toimijoille Kaarinassa. Oppaassa on esitetty lähes 100 palvelukohteen tiedot.

Rakennuslupavalmistelussa kiinnitetään huomiota muun muassa siihen, että hanke täyttää esteettömyyden kannalta rakentamismääräykset. Vastuu kunnosapidosta, esimerkiksi ulko-ovien yhteydessä olevien luiskien pysymisestä käytökelpoisina, on kuitenkin rakennuksen omistajalla.

Tavoite

Asuntojen ja julkisten tilojen rakentamisessa tulee ottaa huomioon esteettömyysnäkökohdat. Asuntojen tulee olla helposti muunneltavissa eri elämäntilanteisiin.

Toimenpide-ehdotuksia

Ympäristöpalveluiden rakennusvalvonnalle esitetään, että

- ohjaus- ja neuvontatyössä tulee seurata olemassa olevan lainsäädännön ja määräysten noudattamista sekä kiinnittää erityistä huomiota esteettömyyteen siten, että rakennusmääräyskokoelman F1- ja G1-määräyksiä noudatetaan.

Kaarinan vammaisneuvostolle esitetään, että

- sen tulee huolehtia siitä, että palveluiden saatavuutta palveleva Esteetön Kaarina-opas päivitetään säännöllisesti vähintään kolmen vuoden välein.

2.3 Joukkoliikenne

Kaarinan kaupungin joukkoliikennepalvelut kuuluvat yhtenä osana Turun seudun joukkoliikenteeseen. Joukkoliikennettä hoitavat pääosin yksityiset liikennöitsijät. Kaupungin vaikutusmahdollisuudet yksityisten linja-autoyhtiöiden kaluston hankintaan ovat erittäin rajalliset ja lähinnä lausunnonannon muotoisia. Turun seudulla Kaarinan alue mukaan lukien matalalattiabussien käyttöä on lisätty vuosittain ja uudet liikennöintisopimukset tulevat edellyttämään niiden edelleen lisäämistä.

Kaarinassa toimiva palvelulinja järjestelmä (2 palvelulinjaa tällä hetkellä) mahdollistaa entistä paremmin vammaisten ja liikkumisesteisten joukkoliikennepalveluja.

Veteraanikortin omaavilla on ilmainen matkustusoikeus seutuliikenteen ja palvelulinjan busseissa. Niillä henkilöillä, joilla on vammaispalvelulain mukainen kuljetuspalvelukortti, on oikeus matkustaa ilmaiseksi palvelulinjan busseilla Kaarinassa.

Kaarina on mukana Varsinais-Suomen matkapalvelukeskuksen toteuttamissuunnitelman laatimisessa. Toteutuessaan matkapalvelukeskuksen kautta tullaan yhdistämään kuntien vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain mukaan korvaamia matkoja.

Kaarinassa asiaan suhtaudutaan myötämielisesti ja siihen ollaan lähdössä mukaan kun toiminta saadaan pyörimään.

Tavoite

Kaiken joukkoliikennekaluston tulee olla matalalattiaista. Palveluliikenteen tulee laajeta koko kaupungin alueelle. Palveluliikenneautojen tulee olla varustettu pyörätuolinostimella. Pysäkeille tulee olla esteetön kulku.

Toimenpide-ehdotuksia

Ympäristöpalveluille esitetään, että

- bussipysäkkien uudelleen rakentamisen ja vanhojen korjaamisen tulee tapahtua siten, että pysäkit mahdollistavat esteettömän nousun matalalattiabusseihin/muihin busseihin
- palvelulinjaliikenteen hankinnan tavoitteena tulee olla pyörätuolinostimella varustettu matalalattiabussikalusto
- palvelulinjojen määrän käyttöä/tarvetta tulee seurata säännöllisesti. Tarpeen lisääntyttyä on harkittava bussien lisäämistä ja toiminta-alueen laajentamista kattamaan koko kaupungin alue
- joukkoliikennereiteille mahdollisesti rakennettavien hidasteiden tulee olla ns. "tyyntyssyjä"
- asiakkaiden palvelutason tulee säilyä vähintään nykyisellä tasolla myös mahdollisessa seudullisessa matkapalvelukeskus hankkeessa.

Turun seudun invataksit Ry:lle ja Turun Taksi-Datalle esitetään että

- kiinnitetään huomiota pyörätuolien kiinnitysten turvallisuuteen ja kiinnitykseen liittyvään koulutukseen
- kiinnitetään huomiota kuljettajien asiakaspalveluosaamiseen ja asiakasturvallisuuteen.

2.4 Viestintä

Hallintolain ja kuntalain mukaan kunnan tulee tiedottaa toiminnastaan kuntalaisille ja parantaa heidän osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksiaan.

Kaarinassa internet-sivujen (www.kaarina.fi) ja ilmoitustaulujen, lehti-ilmoitusten ja kuulemistilaisuuksien sekä yhteispalvelupisteen tiedottamisesta huolehtivat eri hallintokunnat. Tiedottaminen tapahtuu luottamushenkilöorganisaation, eli kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja lautakuntien päätösten mukaan. Asioista tiedotetaan niiden valmisteluvaiheessa, päätöksenteon jälkeen ja päätösten virallisen nähtävillä olon aikana sekä silloin, kun tiedotetaan muutoksenhakumennettelystä kuntalaisille, tiedotusvälineille ja sidosryhmille. Tiedottamisessa noudatetaan yleisesti hyväksytyjä periaatteita.

Virkamiehet ja kaupungin sekä palveluntuottajien työntekijät tiedottavat toiminnastaan kuntalaisille, asiakkaille, yhteistyökumppaneille, luottamushenkilöille ja tiedotusvälineille. Tiedotuksen keinoina ovat henkilökohtainen neuvonta ja ohjaus, kaupungin yhteispalvelupiste, internet, ilmoitustaulut, esitteet, oppaat, alustukset erilaisissa tilaisuuksissa, avoimien ovien päivät, verkostokokoukset, tilastot sekä toimintakertomukset. Vuosi 2008 on Kaarinassa nimetty Mielenterveys-työn teema vuodeksi.

Kaupunginhallituksen nimeämä vammaisneuvosto tiedottaa kuntalaisille ajankohtaisista vammaisuuteen liittyvistä asioista. Vammaisneuvosto järjestää tiedotustilaisuuksia, kuulemistilaisuuksia ja käyttää julkisessa tiedottamisessaan paikallislehteä.

Tavoite

Kaupungin eri toimialojen tulee tiedottaa vireillä olevista asioista, niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä ratkaisuista ja niiden vaikutuksista. Asukkaille on myös annettava neuvoja asioiden vireillepanossa ja siitä, kuinka asiaa käsiteltäessä on toimittava. Tiedottamisen on oltava selkeää yleiskieltä sekä riittävää ja monimuotoista.

Kaikilla ei ole käytössään internetyhteyttä, joten tiedotuksessa tulee ottaa huomioon aina myös perinteiset tiedotuskanavat.

Kuntalaisten kuulemistilaisuudet tulee järjestää esteettömiin tiloihin.

Toimenpide-ehdotuksia

Hallintopalveluille esitetään, että

- kaupungin valmistunutta viestintästrategiaa tulee noudattaa kaikilta osin.

Hallinto-, sivistys-, sosiaali- ja ympäristöpalveluille sekä terveyskeskukselle esitetään, että

- tiedotteissa, esitteissä, opasteissa ja muissa julkaisuissa tulee käyttää selkeää tekstityyppiä joka on Arial tai Verdana, selkeitä värejä ja selkeää yleiskielä, jotta luettavuus ja ymmärrettävyys varmistetaan.

3. ITSENÄISEN ELÄMÄN TUKEMINEN / LAPSET JA NUORET

3.1 Päivähoito ja iltapäivähoito

Alle 7-vuotiailla lapsilla on subjektiivinen oikeus päivähoitoon. Kaarinan kaupunki järjestää päivähoitoa ja esiopetusta myös erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitseville lapsille. Laadukkaan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toteuttaminen edellyttää, että myös erityistarpeessa olevalla lapsella on mahdollisuus saada kasvulleen ja kehitykselleen tarvittavia tukitoimia riittävän ajoissa.

Lapsille laaditaan oppimis- ja kuntoutumissuunnitelma yhdessä vanhempien sekä muiden lasta hoitavien eri asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimena voidaan myös käyttää ryhmäkoon pienentämistä tai avustajaa. Vanhemmat voivat Kaarinassa valita vammaisen lapsen päivähoitopaikaksi päiväkodin tavallisessa ryhmässä tai perhepäivähoidossa tai päiväkodin erityisryhmässä.

Toimenpide-ehdotuksia

Sosiaali- ja sivistyspalveluille esitetään, että

- niiden tulee pikaisesti yhdessä järjestää vammaisten lasten iltapäivätoiminnalle sopivat tilat yhteistyössä tilakeskuksen kanssa.

Sivistyspalveluille esitetään, että

- päivähoidon ja sosiaalipalveluiden vammaistyön yhteistyötä tulee kehittää vammaisten lasten iltapäivähoidon järjestämisessä
- päivähoitoon tarvitaan pikaisesti lisää puheterapiapalveluita
- päivähoidon ryhmäkokoja tulee pienentää. Vrt. lapsipoliittinen ohjelma
- vakinaisissa työsuhteissa olevia ja koulutettuja avustajia tulee olla tarvetta vastaavasti.

3.2 Esi- ja perusopetus

Kunnan velvollisuus on tarjota kaikille 6-vuotiaille maksutonta esiopetusta. Vammaisen lapsen esiopetus voi alkaa 5-vuotiaana ja oppivelvollisuus 6-vuotiaana. Opetuksen järjestäjän on hyväksyttävä opetussuunnitelma, jossa määritellään esiopetuksen tavoitteet ja järjestelyt. Keskeinen tavoite on koulutuksellisen tasa-arvon edistäminen. Esiopetus Kaarinassa on järjestetty joko päiväkodeissa tai koulujen yhteydessä. Lapselle laaditaan tarvittaessa yksilöllinen esiopetussuunnitelma.

Kaikilla lapsilla on oppivelvollisuus vammasta tai sairaudesta huolimatta.

Koulunkäyntiavustajat avustavat erityisin perustein tuen tarpeessa olevia oppilaita. Lisäksi oppilailla on käytössään tarpeelliset apuvälineet. Myös henkilökohtaisia avustajia avustamaan sellaisia oppilaita, joilla on vamman tai sairauden aiheuttama haitta, joka vaikeuttaa päivittäisistä toiminnoista selviytymistä.

Integroidussa opetuksessa opettajan tukena tulee olla erityisopettaja ja kouluavustaja. Yhteistyö on tärkeää erityistä tukea tarvitsevan oppilaan koulunkäynnin helpottamiseksi. Yhteistyötä tehdään koulutoimen, sosiaalityön, nuorisotoimen, perheneuvolan sekä hoitavien lähitahojen kanssa, jolloin muodostetaan kattava verkosto.

Tavoite

Jokaisen lapsen tulee ensisijaisesti saada opetusta ns. lähikouluperiaatteen mukaisesti. Kaikkein vaikeavammaisimmille opetusta järjestetään erityisryhmissä.

Toimenpide-ehdotuksia

Sivistyspalveluille esitetään, että

- integroidussa opetuksessa tulee huolehtia henkilökunnan, oppimateriaalien ja opetusvälineiden riittävydestä
- yleisopetuksen opettajille tulee suunnata lisää erityispedagogiikan tuntemusta ja tietämystä
- vakinaisissa työsuhteissa olevia ja koulutettuja avustajia tulee olla tarvetta vastaavasti.

Ympäristöpalveluille esitetään, että

- koulurakennusten ja pihapiirien esteettömyydestä tulee huolehtia koulujen uudis- ja korjausrakentamisen yhteydessä.

3.3 Ammatillinen koulutus

Vammaisille on taattava yhdenvertaiset ammatillisen ja korkeakouluasteisen kouluttautumisen mahdollisuudet. Myös muita erilaisiin ammattiin valmentavan koulutuksen muotoja, kuten oppisopimuskoulutusta ja etäopiskelumahdollisuuksia on hyödynnettävä

Vammaisten henkilöiden koulutustasoa nostamalla edesautetaan heidän mahdollisuuksiaan työllistyä elämän myöhemmässä vaiheessa.

Toimenpide-ehdotuksia

Sivistyspalveluille esitetään, että

- peruskoulun oppilaanohjaajien tulee kiinnittää erityistä huomiota vammaisten oppilaiden jatko opiskeluun suunnitteluun.

4. ITSENÄISEN ELÄMÄN TUKEMINEN / AIKUISET

Yhdenvertaisuusperiaatteen mukaisesti vammaisten henkilöiden tulee saada tarvitsemansa palvelut kaupungin yleisestä palvelutarjonnasta muiden kuntalaisten tapaan. Elleivät peruspalvelut riitä, tulee vammaiselle taata selviytymismahdollisuudet muilla palvelu- ja tukitoimilla.

Tavoitteena on asiakkaan omien voimavarojen tukeminen sekä mahdollisimman itsenäinen elämä omassa kodissaan. Asiakkaan toimintakyky on palveluiden järjestämisen lähtökohta. Tarpeenmukainen palvelu tukee asiakkaan omatoimisuutta. Palvelut ovat yksilöllisiä ja niitä täydennetään erityispalveluilla.

Tässä luvussa käsitellyt palvelut ovat tarkoitettu kaikille vammaisryhmille, myös kehitysvammaisille ja mielenterveyskuntoutujille.

4.1 Palveluohjauksellinen työote ja palvelusuunnitelma

Kaarinassa toimii palveluohjaustyöryhmä, jonka tavoitteena on palveluohjauksellisen työotteen kehittäminen ja mallintaminen sosiaalityön sekä vanhus - vammaistyön yhteistyönä.

Palveluohjauksellinen työote on asiakkaan kanssa tehtävän työn menetelmä, jossa asiakkaalle on nimetty yhteyshenkilö. Yhteyshenkilö kartoittaa asiakkaan palvelutarpeen ja suunnittelee yhdessä asiakkaan ja muiden yhteistyötahojen kanssa asiakkaalle soveltuvan palvelukokonaisuuden.

Palvelusuunnitelma on asiakkaan, omaisten ja eri palvelutuottajien yhteistyön väline. Palvelusuunnitelmaan kootaan asiakkaan tarvitsemat palvelut ja tukitoimet. Palvelusuunnitelman avulla saadaan myös tietoa kunnan päättäjille asiakkaan tulevista tarpeista. Nuorille ja vaikeavammaisille asiakkaille laaditaan aina palvelusuunnitelma sekä tarpeen mukaan tai asiakkaan halutessa muulloinkin. Palvelusuunnitelmat tarkistetaan riittävin väliajoin ja niissä tulee näkyä aina yhteyshenkilön nimi.

4.2 Vammaispalvelulain mukaiset palvelut

Vammaispalvelulain (VPL) tarjottavat palvelut ja tukitoimet on jaettu subjektiivisiin ja harkinnanvaraisiin palveluihin ja tukitoimiin.

Subjektiiiviset eli erityisen järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeavammaisille tarkoitetut, itsenäisen suoriutumisen kannalta välttämättömät palvelut kuten kuljetuspalvelu, tulkkipalvelut, palveluasuminen, asunnon muutostyöt ja asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet.

Muut kaikille vammaisille tarkoitetut palvelut ovat harkinnanvaraisia ja kunnan määrärahoihin sidottuja. Kaikille vammaisille tarkoitettuja palveluita ovat mm: sopeutumisvalmennus, henkilökohtainen avustaja, vaikeavammaisten päivätoiminta, päivittäisistä toiminnoista suoriutumisessa tarvittavat koneet ja laitteet, autoon kuuluvat välineet ja laitteet sekä mahdolliset muut palvelut.

4.3 Kotihoito

Kotihoitokeskuksessa toimivat yhdessä kotihoito ja kotisairaanhoido. Kotihoidossa on vammaistyöntiimi kehitysvammaisten itsenäisen asumisen ohjaukseen ja tukemiseen sekä Almi-tiimi mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden kuntouttamiseen ja kotona asumisen tukemiseen. Tiimien työntekijät ovat koulutautuneet ja perehtyneet vammais- ja pitkäaikaissairaiden asiakkaiden erityistarpeisiin ja palveluihin.

Tavoite

Vammais- sekä mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden kotona asumista ja selviytymistä tulee lisätä vammaistyön- ja Almi-tiimien toimintaedellytyksiä ja osaamista vahvistamalla sekä tukipalveluja kehittämällä.

Toimenpide-ehdotuksia

Sosiaalipalveluille esitetään, että

- Aspa selvitykseen viitaten Almi-tiimiä tulee vahvistaa kolmella työntekijällä ja vammaistyöntiimiä yhdellä työntekijällä seuraavan viiden vuoden aikana
- Kotipalvelun toimintoja täydennetään tarvittaessa ostopalveluilla.

4.4 Omaishoito

Omaishoitoa tulee kehittää osana kotihoitoa. Omaishoidon erityisosaamisen ja lyhytaikashoidon kehittäminen on palveluketjun toimivuuden, toimivan hoidon porrastuksen ja asiakasnäkökulman huomioon ottamisen kannalta tärkeää. Rahaallisen tuen lisäksi tulee kehittää omaishoitoa tukevia palveluja, koska ne auttavat parhaiten omaishoitajien jaksamista.

Omaishoidon palveluohjaaja koordinoi ja kehittää omaishoitoa ja siihen liittyviä palveluja yhteistyössä muiden tahojen kanssa. Visiitti (Omaishoidon tukikeskus) on aloittanut toimintansa 1.10.2007.

Kaarinan Liedon, Paimion, Piikkiön ja Sauvon omaishoidon seudullinen harmonisointi on alkanut vuonna 2006, jolloin kuntien sosiaalijohtajat sopivat omaishoidon tuen kriteereiden yhdenmukaistamisesta ja keskinäisestä yhteistyöstä. Omaishoidon tuen valmistelijat ja päätöksentekijät valmistelevat esitystä omaishoidon tuen seudullisesta harmonisoinnista.

Toimenpide-ehdotuksia

Sosiaalipalveluille esitetään, että

- Visiitin toimivuus on taattava tarpeellisella henkilökunnan määrällä ja ostopalveluilla. Toimintakykyä ylläpitävän ja kuntouttavan työotteen periaatteen pitää toteutua
- etsivää työmuotoa ja ennaltaehkäiseviä kotikäyntejä tulee kehittää, jotta omaishoitotilanteessa olevat hakeutuisivat riittävän ajoissa palveluiden piiriin
- omaishoidon päättyminen on tilanne, jossa tarvitaan tukea ja jälkihoitoa. Tähän tulee kiinnittää suurempaa huomiota
- vammaista tai pitkäaikaissairasta lasta kotona hoitavien jaksamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota muun muassa monimuotoisilla tilapäishoitojärjestelyillä
- omaishoidon tukeen tulee varata riittävät määrärahat.

4.5 Asumispalvelut

Asumispalvelusäätiö ASPA teki Kaarinassa vammaisten ihmisten ja mielenterveyskuntoutujien asumisesta ja siihen liittyvien palveluiden tarpeesta selvityksen.

Yksityisissä hoitokodeissa on asumispalveluissa vaikeavammaisia henkilöitä ja mielenterveyskuntoutujia.

Kaarinassa asumispalveluja kehitysvammaisille järjestää Kaarinan Seudun vammaisten palveluyhdistys ry. Asumispalveluyksikkö Pirta on 25-paikkainen ympärivuorokautisesti valvottu asumisyksikkö. Pirrassa on myös tilapäishoito ja asumisvalmennusmahdollisuus.

Tavoite

Ensisijaisesti vammaisen henkilön asuminen tulee turvata palveluasumisena omassa kodissa riittäväillä palveluilla, kuten avustajatoiminnan ja kotihoidon avulla. Kaikki asumispalvelut tulee ensisijaisesti järjestää omassa kunnassa, mutta pienille erityisryhmille voidaan hoidon osaamisen varmistamiseksi hankkia palveluasuminen muualtakin. Pitkän tähtäimen suunnittelussa laitosasuminen tulee kokonaan korvata kodinomaisella asumisella.

Toimenpide-ehdotuksia

Sosiaalipalveluille esitetään, että

- ASPA selvitykseen viitaten Kaarinaan tulee perustaa seudullisena yhteistyönä asumispalveluyksikkö mielenterveyskuntoutujille.

4.6 Työ- ja päivätoimintapalvelut

Torpan toimintakeskus ja Kaislan vaikeavammaisten päivätoiminta muuttavat keväällä 2008 yhteiseen Monitoimikeskus-tilaan osoitteeseen Autoilijankatu 2.

Monitoimikeskuksen toiminnan tarkoituksena on tukea vammaisten henkilöiden selviytymistä omassa lähiyhteisössään, omassa kodeissaan ja tuetussa, ohjatussa ja autetun asumisen yksiköissä. Monipuolista työtä ja toimintaa järjestämällä ylläpidetään ja kehitetään asiakkaiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä. Toiminnalla mahdollistetaan vammaisten henkilöiden sosiaalinen integraatio yhteiskuntaan.

Yhteinen monitoimikeskus tila mahdollistaa toiminnallisen kokonaisuuden rakentamisen työ- ja päivätoiminnasta ja avotyöstä, sekä isompien erityistä tukea tarvitsevien koululaisten mielekkään iltapäivähoidon.

Monitoimikeskuksessa toimintaa kehitetään vammaisten ja mielenterveyskuntoutujien työhön valmennukseen, luomaan yksilöllisiä työllistymispolkuja avotyöhön ja tuettuun työhön sekä ylläpitämään kuntoutusta. Monitoimikeskuksen tarkoituksena on luoda vammaisille mahdollisuudet osallistua työhön ja toimintaan normaalia, ikätasonmukaista kehitystä tukien. Vuorovaikutusta ja toimintakykyä kannustaen parannetaan asiakkaan sosiaalista selviytymistä ja elämänlaatua. Toiminnassa korostetaan yksilöllisyyttä, turvallisuutta ja itsemääräämisoikeutta.

Avotyötoiminta ja Tuettu työ

Avotyö on vammaisille järjestettyä tuettua työtoimintaa tavallisissa työpaikoissa. Avotyöntekijät saavat jatkuvaa tukea ja opastusta vammaistyön ohjaajalta ja heillä on työpaikoilla nimetyt tukihenkilöt. Avotyöntekijöille maksetaan työosuusrahaa. Avotyö muuttuu tuetuksi työksi, kun työntekijä ja työnantaja tekevät työsovimuksen.

Kohtaamispaikka Kasevan Kiesi

Kohtaamispaikka Kasevan Kiesi on ns. matalan kynnyksen päivätoimintapaikka, mikä tarjoaa tukea arkipäivään järjestettyjen ohjelmatuokioiden, liikunnan ja erilaisten kurssien kautta. Kiesi tarjoaa tavoitteellista tukipäivätoimintaa erikseen sovituille asiakkaille. Kiesissä toteutuu kävijöiden keskinäinen vertaistuki.

Toimenpide-ehdotuksia

Sosiaalipalveluille esitetään, että

- avotyötoimintaa tulee kehittää yhteistyössä monitoimikeskuksen kanssa
- eri päivätoimintayksiköiden yhteistyötä tulee kehittää
- ASPA selvitykseen viitaten Kasevan Kiesin resursseja tulee lisätä niin, että toimintaa voidaan lisätä ja aukioloja pidentää.

Kaupunginhallitukselle esitetään, että

- kaupungin tulee työllistää omiin toimipisteisiinsä vammaisia ja vajaakuntoisia henkilöitä tuetun työn mallilla.

4.7 Terveys- ja kuntoutuspalvelut

Perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoidon muodostavat suomalaisen terveydenhuoltojärjestelmän perustan. Vammaisten ja pitkäaikaissairaiden terveydenhuolto on osa tätä toimintaa. Vammaiset asioivat terveyskeskuksessa ja erikoissairaanhoidossa samoin periaattein kuin muutkin kuntalaiset.

Vammaisten sosiaalityön tavoitteena terveyskeskuksessa on vaikuttaa vammautuneen elämäntilanteeseen siten, että haitoista huolimatta elämä olisi mahdollisimman sisältörikasta ja tyydyttävää.

Lääkinnällisellä kuntoutuksella ja siihen läheisesti liittyvällä apuvälineiden hankinnalla pyritään fyysisen tai psyykkisen toimintakyvyn parantamiseen tai säilyttämiseen.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirissä otettiin uusi apuvälinetoimintamalli käyttöön 1.1.2007. Perustettiin uusi apuväline keskus johon keskitettiin TYKSin apuvälinepalvelut, tavoitteena on palveluiden kehittäminen, kustannusnousun hillitseminen ja vuosittaisen kuntakohtaisen kustannusvaihtelun tasoittaminen. Apuvälineet ovat kuntien yhteisomistuksessa ja alueellisesti kierrätettävissä.

Mikäli kyseeseen tulee avohoidon ja laitoshoidon kuntoutusjakso, pyritään se toteuttamaan mahdollisimman oikeudenmukaisesti ja tarpeita vastaavasti.

Tavoite

Hoitoketjut tulee saada toimimaan saumattomasti. Terveyskeskuksella, sosiaalipalveluilla ja TYKS:llä tulee olla sovitut periaatteet, joiden mukaan jokainen taho huolehtii siitä, että asiakkaan kannalta tarkoituksenmukainen hoito toteutuu.

Toimenpide-ehdotuksia

Terveyskeskukselle esitetään, että

- yhteistyötä terveyskeskuksen sosiaalityöntekijän ja sosiaalipalveluiden vammaispalveluohjaajan ja omaishoidon palveluohjaajan kanssa tulee lisätä. Omaishoidon palveluohjaajan tulee olla mukana kotiutuspalavereissa ja kotikäynneillä.

Terveyskeskuksen kuntayhtymän hallitukselle esitetään, että

- lääkinnälliseen kuntoutukseen tulee varata riittävästi määrärahoja. Erilaiset lääkinnällisen kuntoutuksen muodot kuten toimintaterapia, laitoskuntoutus, puheterapia, sopeutumisvalmennus jne. ovat riippuvaisia niihin varatuista määrärahoista.

4.8 Työllisyysasiat

Sosiaali- ja terveydenhuollon vuosien 2004–2007 toimintaohjelman erääksi tavoitteeksi on osoitettu vammaisten ja vajaakuntoisten ihmisten yhtäläinen oikeus työhön.

Heille työvoimatoimisto (www.mol.fi) tarjoaa eläkemahdollisuuksien selvittämistä, työllistämistukimahdollisuuksia ja kuntouttavaa työtoimintaa sekä tukee työolosuhteisen järjestelykuluja ja järjestää koulutusmahdollisuuksia.

Toimenpide-ehdotuksia

Työvoimatoimistolle esitetään, että

- sen palveluista tulee aktiivisesti tiedottaa vammaisille henkilöille, heidän järjestöilleen ja kaikille vammaisten kanssa työskenteleville tahoille
- tiedotuksessa tulee ottaa huomioon erilaisten ihmisten erilaiset tarpeet tiedon vastaanottamisessa ja ymmärtämisessä.

4.9 Sosiaalityö

Sosiaalityöllä pyritään sosiaalisten ongelmien selvittämiseen, edistämään ja ylläpitämään asukkaiden turvallisuutta ja suoriutumista. Sosiaalityöhön kuuluvat lastensuojelu, lastenhuolto- ja tapaamisoikeusasiat, elatustuki, päihdetyö, toimeentulotukiasiat ja työllistämistoiminta esim. kuntouttava työtoiminta, perheneuvolan palvelut sekä yleinen edunvalvonta. Sosiaalityön palvelut on tarkoitettu kaikille kaupunkilaisille.

Toimeentulotuki on tarkoitettu täydentämään henkilön toimeentuloturvaa silloin, kun tulot eivät riitä kohtuulliseen toimeentuloon.

Päihdehuollossa asiakkaan kanssa suunnitellaan katkaisu- tai kuntouttavaa päihdehoitoa tai muita päihdeettömyyteen tukevia asioita.

Kaarinassa toimii myös kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmä, jossa on mukana sosiaali- ja terveydenhuollon, työhallinnon, opetushallinnon ja Kelan edustajia.

Asiakasyhteistyöryhmän tehtävänä on etsiä kuntoutujan kuntoutustarpeita vastaavia ratkaisuja ja arvioida eri palveluvaihtoehtoja yhdessä asiakkaan kanssa.

Perhetyö ja perheneuvola

Lapsilla, nuorilla ja heidän perheillään on mahdollisuus saada tukea silloin, kun voimavarat eivät riitä erilaisista elämäntilanteista selviytymiseen. Perhetyön yksikkö työskentelee perheiden kanssa silloin, kun tilanteessa on lastensuojelullista huolta.

Käytettävissä on psykologin, sosiaalityöntekijän ja lastenpsykiatrin ammattitaitoinen apu.

Edunvalvonta

Maistraatti tai käräjäoikeus voi määrätä edunvalvojan henkilölle, joka ei itse kykene valvomaan etuaan tai hoitamaan asioitaan. Edunvalvoja voi olla yksityinen henkilö tai yleinen edunvalvoja, joka on päämiehensä luottohenkilö. Edunvalvoja puolustaa päämiehensä etuja ja edustaa tätä asioissa, jotka on määrätty hänen hoidettavakseen. Taloudellisten asioiden lisäksi edunvalvoja huolehtii siitä, että päämies saa sopivan hoidon, huolenpidon ja kuntoutuksen. Kaarinassa edunvalvonta toimii Hallintopalveluiden alaisuudessa.

Toimenpide-ehdotuksia

Sosiaalipalveluille esitetään, että

- vammaispalveluohjaajan, vammaistyön ohjaajan, kotihoidonhenkilöstön ja kaikkien vammaistyön toimipisteiden henkilökunnan yhteistyötä sosiaalityöntekijöiden kanssa tulee kehittää.

5. VAPAA-AIKAPALVELUT

Eri vammaisryhmille ja vanhuksille on järjestettyjä liikuntaryhmiä, joista osa toteutetaan heidän omissa toimipaikoissaan.

Tavoite

Kaikkien vapaa-aikapalveluiden ja niiden järjestämispaikkojen tulee soveltua kaikkien kuntalaisten käyttöön.

Toimenpide-ehdotuksia

Sivistyspalveluille esitetään että

- liikuntatoimen ja sosiaalipalveluiden vammaistyön tulee selvittää, miten kaupunki voisi osallistua vammaisten vapaa-ajan matkakuluihin niin, että heidän osallistumisensa Turun laajaan vammaisten vapaa-ajantoimintaan mahdollistuisi
- erityisliikunnan järjestämät ohjatut ryhmäliikunnat vammaisille säilyisivät edelleen maksuttomina
- erityisliikunnan palveluluihin resursoidaan lisää
- ASPA-selvitykseen viitaten vapaa-ajanpalveluiden seudullista yhteistyötä tulee kehittää ja vapaa-ajanpalveluita on turvattava soveltuvin osin myös iltaisin, viikonloppuisin ja juhlapyhinä.

Ympäristöpalveluille esitetään, että

- tilakeskuksen hallinnassa olevat vapaa-aikatoimen tilat tulee esteettömiksi.

6. KELAN PALVELUT

Kela huolehtii suomessa asuvien perusturvasta eri elämäntilanteissa (asuminen, sairaus, raskaus, lapsenhoito, eläketurva, työttömyys, opiskelu ja asevelvollisuus). Kelan asiakkaita ovat kaikki Suomessa asuvat sekä ulkomailla asuvat Suomen sosiaaliturvan piiriin kuuluvat henkilöt. Sairauden ja vamman perusteella voi Kelasta hakea erityisesti vammaisetuksia, joita ovat vammaistuki, lapsen hoitotuki ja eläkkeensaajan hoitotuki, sekä kuntoutusta.

Kela tiedottaa palveluistaan Kelan sanomissa, joka jaetaan jokaiseen kotiin. Kelan palveluista saa tietoa myös Internet osoitteessa www.kela.fi, yhteistyötilaisuuksissa ja Kelan toimistoissa. Kela tarjoaa sähköisiä asiointipalveluja muun muassa kuntoutusasiakkaille sekä vammaistuen ja eläkkeensaajan hoitotuen hakijoille.

Toimenpide-ehdotuksia

Kelan Kaarinan toimistolle esitetään, että

- että se ottaa huomioon kaikessa tiedotuksessaan selkokieliisyyden ja korostaisi selkokieliisyyden tarpeellisuutta Kelan kaikessa tiedotuksessa valtakunnankin tasolla.

7. VAMMAISJÄRJESTÖT

Vammaisjärjestöjen toiminnan tarkoituksena on oman jäsenkunnan sekä oman alansa vammaisten ja pitkäaikaissairaiden aseman parantaminen elämän kaikilla osa-alueilla. Lisäksi vammaisjärjestöt järjestävät kuntoutus-, virkistys-, liikunta-, neuvonta-, tiedotus ym. toimintaa ja tuottavat palveluja.

Kaarinassa toimii sekä sinne rekisteröityjä vammaisjärjestöjä että turkulaisten yhdistysten alaosastoja. Turun Seudun Vammaisjärjestöt TVJ ry (www.tvj.fi) on Turun seudulla toimivien yhdistysten yhteistyöelin.

Tavoite

Vammaisjärjestöjen asiantuntemusta tulee käyttää hyödyksi toimintojen suunnittelussa.

Toimenpide-ehdotuksia

Sivistyspalveluille esitetään, että

- vapaa-aikatoimen tulee lisätä ja kehittää yhteistyötä järjestöjen kanssa erityisesti liikunnan osalta.

Kaarinassa toimiville vammaisjärjestöille ja TVJ:lle esitetään, että

- toiminnasta tulee tiedottaa aktiivisesti terveyskeskuksen ja kaupungin viranhaltijoille sekä mahdollisuuksien mukaan kaikille kuntalaisille.

Sosiaalipalveluille esitetään, että

- ASPA-selvitykseen viitaten tukihenkilötoimintaa tulee kartoittaa alueen järjestöjen ja muiden vapaaehtoista tukihenkilötoimintaa harjoittavien toimijoiden kanssa.

8. SEURAKUNNAN PALVELUT

Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymällä (www.kaarinanseurakunta.fi) on diakoniatyöntekijöitä kehitysvammatyössä ja yleisessä vammaistyössä sekä lisäksi kaksi kuurojen diakonia. Seurakunnalla on paljon kohdentamatonta toimintaa, joihin kaikki voivat osallistua. Tarvittaessa vammaisille hankitaan avustajat; esimerkiksi rippikoululeirit.

Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymässä toimii myös oma vammaisneuvosto ja siellä laaditaan parhaillaan Kirkko kaikille - vammaispoliittista ohjelmaa.

Kaarinan kirkko on liikkumisesteetön samoin kuin Sinapin leirikeskus. Kaikki seurakunnan tilat eivät kuitenkaan ole liikkumisesteettömiä.

Toimenpide-ehdotuksia

Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymälle esitetään, että

- seurakunnan kaikkien tilojen tulee olla liikkumisesteettömiä
- kuulovammaisten erityistarpeet tulee myös ottaa huomioon.

9. VAMMAISNEUVOSTO

Kaarinan vammaisneuvosto on kaupungin ja sen alueella toimivien vammaisten henkilöiden, heidän omaistensa ja vammaisjärjestöjen yhteistyöelin.

Vammaisneuvoston tehtävänä on seurata ja edistää vammaisten henkilöiden tasa-arvoista osallistumista yhteiskunnan eri toimintoihin. Neuvoston tulee tehdä aloitteita ja esityksiä sekä huolehtia käsittelemiensä asioiden tiedottamisesta.

Vammaisneuvoston tehtävänä on edistää viranomaisten, vammaisten henkilöiden ja vammaisjärjestöjen yhteistoimintaa kaupungissa. Vammaisneuvoston tulee seurata kunnallishallinnon päätöksentekoa vammaisten kannalta ja edistää vammaisten mahdollisuutta osallistua siihen. Vammaisneuvosto osallistuu kaavoituksen ja suunnittelun vaikuttamiseen kaavalausuntojen muodossa.

Tavoite

Vammaisneuvoston asiantuntemusta tulee aktiivisesti hyödyntää jo asioiden suunnittelu- ja valmisteluvaiheessa. Vammaisneuvostolta tulee pyytää lausunnot kaikissa kaavoitukseen, rakentamiseen, liikkumiseen ja erilaisiin tukipalveluihin liittyvissä asioissa.

Toimenpide-ehdotuksia

Kaupunginhallitukselle esitetään, että

- vammaisneuvostolle tulee pikaisesti osoittaa riittävä sihteerin työpanos. Vammaisneuvoston asiantuntijaelimen roolia tulee korostaa sijoittamalla se hallintopalveluihin kaupunginjohtajan alaisuuteen.

10. YHTEISTYÖ JA KEHITTÄMISOHJELMAT

Kiinteä yhteistyö ja palveluista tiedottaminen kaikkien vammaistyötä tekevien tahojen ja toimipisteiden kesken samoin kuin asiakkaiden kuuleminen antaa hyvän pohjan koko palvelujärjestelmän kehittämiseksi.

Kaarinassa toimii mielenterveystyön ohjaus ja kehittämistyöryhmä, jossa edustajia on eri sektoreilta.

Laajennettu vammaistiimi kokoontuu kaksi kertaa vuodessa eri kokoonpanoissa.

Seudullisessa Työ- ja päivätoiminnan kehittämishankkeessa luodut yhtenäiset kriteerit työsuusrahojen maksua varten ja KeRaVa toimintakykymittaristo ovat käytössä Kaarinassa. Yhteistyö hankekuntien kanssa on jatkunut hankkeen päättymisen jälkeenkin.

Tulevissa kuntaliitoksissa tulee turvata vammaisten lähipalvelut ja vammaistyön osaaminen.

Toimenpide-ehdotuksia

Sosiaalipalveluille esitetään, että

- yhteistyötä kehitetään erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon ja sosiaalitoimen kanssa mielenterveystyöhön liittyvissä asioissa
- seudullisten kehittämishankkeiden tulokset hyödynnetään toiminnassa.

11. LAATUSUOSITUKSET

Palveluiden laadun takaamiseksi on valtakunnallisesti laadittu eri alojen laatusuosituksia. Kaarinassa on lisäksi laadittu paikallisesti eri toimintojen kehittämishankkeita. Meneillään on myös kaksi seudullista kehittämishanketta, joissa Kaarinan sosiaalipalvelut on mukana. Nämä ovat ”Vammaispalveluiden palvelurakenteen kehittäminen Varsinais-Suomessa” ja ”Seudullinen Työ- ja päivätoiminnan kehittämishanke”.

Tavoite

Kaikessa päätöksenteossa tulee ottaa huomioon valtakunnalliset laatusuositukset, joita ovat vammaisten ihmisten asumispalveluiden laatusuositus, mielenterveyspalveluiden laatusuositus ja apuvälineiden laatusuositus. Suunnittelun pohjaksi tulee ottaa tämän vammaispoliittisen ohjelman lisäksi Kaarinassa laaditut mielenterveystyön kokonaissuunnitelma, lapsipoliittinen ohjelma, vanhuspoliittinen ohjelma ja päihdetyön kehittämissuunnitelma.

Toimenpide-ehdotuksia

Vammaisneuvostolle esitetään, että

- sen tulee vuosittain seurata, että edellä mainitut laatusuositukset ja kehittämishankkeet on otettu huomioon hallinto-, sivistys-, sosiaali- ja ympäristöpalveluiden sekä terveyskeskuksen toiminnan suunnittelussa.

12. VAMMAISPOLIITTISEN OHJELMAN SEURANTA

Vammaisneuvosto seuraa tämän vammaispoliittisen ohjelman toteutumista ja vastaa sen päivittämisestä kolmen vuoden välein. Vammaisneuvosto seuraa, että kaikki hallintokunnat konkretisoivat vuosittaisissa suunnitelmissaan ohjelman tavoitteita ja toimenpide-ehdotuksia, ja että ne varaavat niiden toteutukseen tarvittavat määrärahat.

Liite 1 Lakeja (www.finlex.fi)

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731

Hallintolaki 6.6.2003/434

Kuntalaki 17.3.1995/365

Laki kehitysvammaisten erityishuollosta 23.6.1977/519

Laki Kunta ja palvelurakenne uudistuksesta 9.2.2007/169

Laki lasten päivähoidosta 19.1.1973/36

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 17.8.1992/785

Laki omaishoidon tuesta 2.12.2005/937

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 22.9.2000/812

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista
3.4.1987/380

Laki vammaisetuksista 11.5.2007/570

Maankäyttö- ja rakennuslaki 5.2.1999/132

Perusopetuslaki 21.8.1998/628

Sosiaalihuoltolaki 17.9.1982/710

Liite 2 Ohjelman toimenpide-ehdotukset hallintokunnittain

HALLINTOPALVELUILLE ESITETÄÄN esteettömyydestä, että

- kaupungin valmistunutta viestintästrategiaa tulee noudattaa kaikilta osin.

HALLINTO-, SIVISTYS-, SOSIAALI- JA YMPÄRISTÖPALVELUILLE sekä TERVEYSKESKUKSELLE esitetään esteettömyydestä, että

- tiedotteissa, esitteissä, opasteissa ja julkaisuissa tulee käyttää selkeää tekstityyppiä joka on Arial tai Verdana, selkeitä värejä ja selkeää yleiskieltä, jotta luettavuus ja ymmärrettävyys varmistetaan.

KAARINAN VAMMAISNEUVOSTOLLE esitetään esteettömyydestä, että

- sen tulee huolehtia siitä, että palveluiden saatavuutta palveleva Esteetön Kaarina-opas päivitetään säännöllisesti vähintään kolmen vuoden välein
- sillä tulee olla vuosittainen tiedotussuunnitelma, joka helpottaa vammaisten tiedon saantia. Vammaisneuvoston tiedottamisen tulee olla kaksisuuntaista. Näin vammaisneuvoston rooli sekä vammaisten asioiden kuulijana että vammaisten asioihin vaikuttajana virallisiin tahoihin toteutuu.

KAARINAN VAMMAISNEUVOSTOLLE esitetään että

- sen tulee seurata, että edellä mainitut laatusuositukset ja kehittämisohjelmat on otettu huomioon hallinto-, sivistys-, sosiaali- ja ympäristöpalveluiden sekä terveyskeskuksen toiminnan suunnittelussa.

KAUPUNGINHALLITUKSELLE esitetään aikuisten itsenäisen elämän tukemisesta, että

- kaupungin tulisi alkaa työllistää omiin toimipisteisiinsä vammaisia ja vajaa-kuntoisia asiakkaita tuetun työn mallilla.

KAUPUNGINHALLITUKSELLE esitetään vammaisneuvostosta, että

- vammaisneuvostolle tulee pikaisesti osoittaa riittävä sihteerintyöpanos
- vammaisneuvoston asiantuntijaelimen roolia tulee korostaa sijoittamalla sen hallintopalveluihin kaupunginjohtajan alaisuuteen.

KELAN KAARINAN TOIMISTOLLE esitetään tiedotuksesta

- että se ottaisi huomioon kaikessa tiedotuksessaan selkokielisyyden ja korostaisi selkokielisyyden tarpeellisuutta Kelan kaikessa tiedotuksessa valtakunnan tasolla.

SIVISTYSPALVELUILLE esitetään lasten ja nuorten itsenäisen elämän tukemisesta, että

- vammaisten lasten iltapäivätoiminnalle tulee pikaisesti yhteistyössä sosiaalipalveluiden ja tilakeskuksen kanssa järjestää sopivat tilat
- päivähoidon ja sosiaalipalveluiden vammaistyön yhteistyötä tulee kehittää vammaisten lasten iltapäivähoidon järjestämisessä
- päivähoitoon tarvitaan pikaisesti lisää puheterapiapalveluita
- päivähoidon ryhmäkokoja tulee pienentää. Vrt. lapsipoliittinen ohjelma
- integroidussa opetuksessa tulee huolehtia henkilökunnan, oppimateriaalien ja opetusvälineiden riittävydestä
- yleisopetuksen opettajille tulee suunnata lisää erityispedagogiikan tuntemusta ja tietämystä
- vakinaisissa työsuhteissa olevia ja koulutettuja avustajia tulee olla tarvetta vastaavasti
- peruskoulun oppilaanohjaajien tulee kiinnittää erityistä huomiota vammaisten oppilaiden jatko-opiskelun suunnitteluun.

SIVISTYSPALVELUILLE esitetään vapaa-aikapalveluista, että

- liikuntatoimen ja sosiaalipalveluiden vammaistyön tulee selvittää, miten kaupunki voisi osallistua vammaisten vapaa-ajan matkakuluihin niin, että heidän osallistumisensa Turun laajaan vammaisten vapaa-ajantoimintaan mahdollistuisi
- erityisliikunnan järjestämät ohjatut ryhmäliikunnat vammaisille säilyisivät edelleen maksuttomina
- erityisliikunnan palveluihin resursoidaan lisää
- ASPA-selvitykseen viitaten vapaa-ajanpalveluiden seudullista yhteistyötä tulee kehittää ja vapaa-ajanpalveluita on turvattava soveltuvin osin myös iltaisin, viikonloppuisin ja juhlapyhinä.

SIVISTYSPALVELUILLE esitetään vammaisjärjestöistä, että

- vapaa-aikatoimen tulee lisätä ja kehittää yhteistyötä järjestöjen kanssa erityisesti liikunnan osalta.

SOSIAALIPALVELUILLE esitetään aikuisten itsenäisen elämän tukemisesta, että

- vuosittain tulee varata riittävästi määrärahoja myös vammaispalvelulain harkinnanvaraisiin palveluihin.
- palveluohjauksen riittävästä resursoinnista tulee huolehtia. Vuoteen 2009 mennessä tarvitaan mielenterveystyön palveluohjaajan virka.
- avotyötoimintaa tulee kehittää yhteistyössä uuden Monitoimikeskuksen kanssa.
- ASPA selvitykseen viitaten Almi-tiimiä tulee vahvistaa kolmella työntekijällä ja vammaistyöntiimiä yhdellä työntekijällä seuraavan viiden vuoden aikana.
- kotihoidon toimintoja täydennetään tarvittaessa ostopalveluilla.
- omaishoidon tukikeskuksen toimivuus on taattava tarpeellisella henkilökunnan määrällä. Toimintakykyä ylläpitävän ja kuntouttavan työotteen periaatteen tulee toteutua.

- etsivää työmuotoa ja ennaltaehkäiseviä kotikäyntejä tulee kehittää, jotta omaishoitotilanteessa olevat hakeutuisivat riittävän ajoissa palveluiden piiriin.
- omaishoidon päätyminen on tilanne, jossa tarvitaan tukea ja jälkihoitoa. Tähän tulee kiinnittää suurempaa huomiota.
- vammaista tai pitkäaikaissairasta lasta kotona hoitavien jaksamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota muun muassa monimuotoisilla tilapäishoitajärjestelyillä
- omaishoidontukeen tulee varata riittävät määrärahat.
- vammaispalveluohjaajan, vammaistyön ohjaajan, kotipalveluhenkilöstön ja kaikkien vammaistyön toimipisteiden henkilökunnan yhteistyötä sosiaalityön työntekijöiden kanssa tulee kehittää
- eri päivätoimintayksiköiden yhteistyötä tulee kehittää
- ASPA selvitykseen viitaten Kasevan Kiesin resursseja tulee lisätä niin, että toimintaa voidaan lisätä ja aukioloja pidentää
- ASPA selvitykseen viitaten Kaarinaa tulee perustaa seudullisena yhteistyönä asumispalvelu- ja mielenterveyskuntoutujille

SOSIAALIPALVELUILLE esitetään yhteistyötä, että

- ASPA-selvitykseen viitaten tukihenkilötoimintaa tulee kartoittaa alueen järjestöjen ja muiden vapaaehtoista tukihenkilötoimintaa harjoittavien toimijoiden kanssa
- yhteistyötä kehitetään erikoissairaanhoidon, perusterveydenhuollon ja sosiaalitoimen kanssa mielenterveysohjelmiin liittyvissä asioissa
- seudullisten kehittämishankkeiden tulokset hyödynnetään toiminnassa.

TERVEYSKESKUKSELLE esitetään aikuisten itsenäisen elämän tukemisesta, että

- yhteistyötä terveyskeskuksen sosiaalityöntekijän ja sosiaalipalveluiden vammaispalveluohjaajan ja omaishoidon palveluohjaajan kanssa tulee lisätä. Omaishoidon palveluohjaajan tulee olla mukana kotiutuspalavereissa ja kotikäynneillä.
- apuvälineiden hankinta- ja lainaustoiminnassa tulee hyödyntää valmisteilla olevia VALPAS- ja VARSA-projekteja, jotka selkiyttävät vastuunjakoja erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon välillä.

TERVEYSKESKUKSEN KUNTAYHTYMÄN HALLITUKSELLE esitetään aikuisten itsenäisen elämän tukemisesta, että

- lääkinnälliseen kuntoutukseen tulee varata riittävästi määrärahoja. Erilaiset lääkinnällisen kuntoutuksen muodot kuten toimintaterapia, laitokuntoutus, puheterapia, sopeutumisvalmennus jne. ovat riippuvaisia niihin varatuista määrärahoista. Kelan tekemät supistukset omiin korvauksiin vaikuttavat perusterveydenhuollon lääkinnällisen kuntoutuksen kustannuksia lisäävästi. Jos perusterveydenhuollon lääkinnällisen kuntoutuksen varat määrärahoista eivät vastaa tarpeita, johtaa se helposti kalliimpien hoitopaikkojen käyttötarpeen lisääntymiseen, viittauksena esimerkiksi Kelan luopuminen lasten- ja nuorten psykiatristen hoitajaksojen kustantamisesta.

TURUN JA KAARINAN SEURAKUNTAYHTYMÄLLE esitetään, että

- seurakunnan kaikkien tilojen tulee olla liikkumisesteettömiä
- kuulovammaisten erityistarpeet tulee myös ottaa huomioon

TYÖVOIMATOIMISTOLLE esitetään aikuisten itsenäisen elämän tukemisesta, että

- sen palveluista tulee aktiivisesti tiedottaa vammaisille henkilöille, heidän järjestöilleen ja kaikille vammaisten kanssa työskenteleville tahoille.
- tiedotuksessa tulee ottaa huomioon erilaisten ihmisten erilaiset tarpeet tiedon vastaanottamisessa ja ymmärtämisessä.

KAARINASSA TOIIMIVILLE VAMMAISJÄRJESTÖILLE JA TVJ:lle esitetään, että

- toiminnasta tulee tiedottaa aktiivisesti terveyskeskuksen ja kaupungin viranhaltijoille sekä mahdollisuuksien mukaan kaikille kuntalaisille.

YMPÄRISTÖPALVELUILLE esitetään esteettömyydestä, että

- katu- ja kevyenliikenteen verkon suunnittelussa tulee noudattaa "Esteetön rakennus ja ympäristö" sekä muiden vastaavien esteetöntä liikkumista edistävien suunnitteluoppaiden ohjeita ja etenkin kevyenliikenteen väylien linjauksissa, tasauksissa ja sivukaltevuuksissa tulee pyrkiä nykyistä käyttäjäystävällisempään tasoon.
- vanhoja ns. huonoja toteutuksia tulee korjata vuosittain uusien ohjeiden mukaisiksi.
- katu- ja kevyenliikenteen verkon kunnossapitoa tulee parantaa siten, että talvella väylät aurataan ja hiekoitetaan kohtuullisessa ajassa.
- inva-pysäköintipaikat tulee pitää puhtaina, niin ettei niihin kerätä aurattuja lumia
- ohjaus- ja neuvontatyössä tulee seurata olemassa olevan lainsäädännön ja määräysten noudattamista sekä kiinnittää erityistä huomiota esteettömyyteen siten, että rakennusmääräyskokoelman F1- ja G1-määräyksiä noudatetaan.
- bussipysäkkien uudelleen rakentamisen ja vanhojen korjaamisen tulee tapahtua siten, että pysäkit mahdollistavat esteettömän nousun matalalattiabusseihin/muihin busseihin.
- palvelulinjaliikenteen hankinnan ehtona tulee olla pyörätuolinostimella varustettu matalalattiabussikalusto.
- palvelulinjojen määrän käyttöä/tarvetta tulee seurata säännöllisesti. Tarpeen kasvaessa tulee harkita bussien lisäämistä ja toiminta-alueen laajentamista.
- joukkoliikennereiteille mahdollisesti rakennettavien hidasteiden tulee olla ns. "tyynytyössyjä".
- asiakkaiden palvelutason tulee säilyä vähintään nykyisellä tasolla myös mahdollisessa seudullisessa matkapalvelukeskus hankkeessa

YMPÄRISTÖPALVELUILLE esitetään lasten ja nuorten itsenäisen elämän tukemisesta, että

- tilakeskuksen tulee pikaisesti järjestää vammaisten lasten iltapäivätoiminnalle sopivat tilat yhteistyössä sosiaalipalveluiden ja sivistystoimen kanssa.

- koulurakennusten ja pihapiirien esteettömyydestä tulee huolehtia koulujen uudis- ja korjausrakentamisen yhteydessä.

YMPÄRISTÖPALVELUILLE esitetään vapaa-aikapalveluista, että

- tilakeskuksen hallinnassa olevat vapaa-aikatoimen tilat tulee saada mahdollisimman pian soveltuviksi kaikille kuntalaisille. Pikaisinta korjausta vaatii uimahalli.

TURUN SEUDUN INVATAKSIT Ry:lle ja TURUN TAKSI - DATALLE esitetään että

- kiinnitetään huomiota pyörätuolien kiinnitysten turvallisuuteen ja kiinnitykseen liittyvään koulutukseen
- kiinnitetään huomiota kuljettajien asiakaspalveluosaamiseen ja asiakasturvallisuuteen